

Opinions of Pre-service Teachers on the Concept of Creativity¹

Zeynep TAŞYÜREK²

To cite this article:

Taşyürek, Z. (2022). Öğretmen adaylarının yaratıcılık kavramı üzerine görüşleri. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9, 982-999. doi: 10.30900/kafkasegt.982382

Research article

Received: 13.08.2021

Accepted: 15.12.2022

Abstract

Creativity is designing a free and original world with one's own sense and imagination. This research aimed to get the opinions of pre-service teachers on creativity and to determine the perception of creativity in schools from the perspective of pre-service teachers. In the research, the basic qualitative research design, one of the qualitative research methods, was preferred. The purposive criterion sampling method, which is also known as judgment sampling and regarded as being almost synonymous with the qualitative study method was used in the sample selection process. In order to examine the views of prospective teachers on creativity in detail semi-structured interview form was developed by the researcher and used as a data collection tool. The study group of the research consists of fourth grade prospective teacher studying at the faculty of education, classroom teaching in the 2018-2019 academic year. The participants of the study consisted of 45 students, 28 of whom were girls and 17 were boys. The most common element in the ideal creative school contemplated by the prospective teachers is the presence of designated corners in the classroom created together with students. The second most common element is the integration of nature into the classroom, followed by the presence of classrooms categorized based on the subjects, the presence of playgrounds and workshops in the school and schoolyard, and the presence of organic gardens and libraries. Apart from these, the participants also contemplated that in an ideal creative school, the surroundings of the school are shaped using waste materials, students are trained as individuals, there are no recess periods, class hours and recess periods are carried out in coordination, the name of the school is different and physical education classes are not replaced in favor of mathematics classes. Based on the data obtained, the participants made suggestions such as introducing courses on creativity in universities, designing flexible curricula that encourage creativity, enabling schools and teachers to renew themselves on a contemporary basis, and providing teachers and principals with in-service training programs on creativity.

Keywords: Creativity, Prospective Teachers, School

¹ This study was presented as an oral presentation İn International Social Sciences Congress Gumushane (2019)

² Corresponding Author, Dr, ztasyurek@bayburt.edu.tr, Bayburt University, Education Faculty, Turkey.

Öğretmen Adaylarının Yaratıcılık Kavramı Üzerine Görüşleri¹ Zeynep TAŞYÜREK²

Atıf:

Taşyürek, Z. (2022). Öğretmen adaylarının yaratıcılık kavramı üzerine görüşleri. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9, 982-999. doi: 10.30900/kafkasegt.982382

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 13.08.2021

Kabul Tarihi: 15.12.2022

Öz

Yaratıcılık, insanın kendi duyuş ve hayal gücü ile özgür ve özgün bir dünya tasarlamasıdır. Bu araştırma, öğretmen adaylarının yaratıcılık üzerine görüşlerinin alınmasını ve okullardaki yaratıcılık algısının öğretmen adayı gözüyle tespit edilmesini amaçlamıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma deseni tercih edilmiştir. Örneklem seçiminde ise katılımcılara, neredeyse nitel araştırma ile eşanlı görülen ve yargısal örnekleme olarak da bilinen amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının yaratıcılık ile ilgili görüşlerini derinlemesine incelemek amacıyla araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiş ve veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim öğretim yılı, eğitim fakültesi, sınıf öğretmenliğinde okuyan dördüncü sınıf öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcıları 28'i kız, 17'si erkek olmak üzere toplam 45 öğrenciden oluşmaktadır. Öğretmen adaylarının hayallerindeki yaratıcı okulda ilk sırada, okulun ve sınıfın öğrenci ile birlikte oluşturulmuş belli köşelerinin olması yer almıştır. İkinci sırada, doğa ile iç içe olması yer alırken, sonrasında ise öğrenciler derslere göre sınıfların olması, okul ve bahçede oyun alanlarının ve atölyelerin olması, organik bahçesinin ve kütüphanesinin olması gibi hayallerindeki okul anlayışına yer vermişlerdir. Verilen tablonun diğer kısmında da atık malzemelerle okul etrafı şekillendirilmeli, insan yetiştirmeli, teneffüs saatleri olmamalı ve ders-teneffüs içi içe koordineli yürümelidir, okul ismi farklı ve beden eğitimi dersinde matematik işlenmeyen bir okul olmalı ifadeleri yer almıştır. Elde edilen veriler sonucunda öğretmen adayları okullara ve üniversitelere yaratıcılık ile ilgili dersler konulması ve eğitim programlarının esnek olması ve yaratıcılığı teşvik etmesi, okul ve öğretmenin zamana göre kendilerini yenileyebilmesi, öğretmen adayları, öğretmen ve müdürlere yaratıcılık üzerine hizmet içi eğitim verilmesi gibi önerilerde bulunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcılık, Öğretmen Adayı, Okul

¹ Bu çalışma II. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi (2019)'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Sorumlu yazar, Dr, ztasyurek@bayburt.edu.tr, Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye

Giriş

Yaratıcılık, etimolojik olarak Latince “creare”, İngilizce “create” sözcüğünden meydana gelmekte ve yaratmak, doğurmak, meydana getirmek, bulmak, keşfetmek anlamlarında kullanılmaktadır (Memduhoğlu, Uçar ve Uçar, 2017). Ancak yaratıcılığın tanımı, araştırmacılar arasında anlaşmazlık konusu olmuş ve araştırmacılar çeşitli yollarla bu hususu çözmeye çalışmışlardır. Bir grup araştırmacı yaratıcılığın; ürünlerin, kişilerin veya düşünce süreçlerinin belirli, tanımlanabilir özellikleriyle ifade edilebileceğini söylerken, diğer bir grup ise yaratıcılığın bir ürünün bir gözlemden ortaya çıkan tepkinin kalitesiyle tanımlanmasını önermiştir (Amabile, 2018). Bu sebeple alanyazında yaratıcılığın farklı yanlarına vurgu yapan tanımlara rastlamak mümkündür. Timuçin (2004) yaratıcılığı, özgün bir şeyi doğal gerçekleri kullanarak üretme olarak tanımlarken, Hegarty (2018) arama, araştırma ve kimsenin daha önce gitmediği yerlere yönelme yani bir kâşif gibi daha önce hiç bilinmeyen ve haritalarda bulunmayan yerlere ulaşmayı ümit etme şeklinde tanımlamıştır. Ayrıca Amabile (1997) yaratıcılığı bilimden sanata, eğitime, iş dünyasına ve günlük hayata kadar insan faaliyetinin her alanında yeni ve uygun fikirler üretmek olarak açıklarken, Fisher (2004) bir şeyi yapmak şekillendirmek ve meydana getirmek; düşüncede, sözde ve eylemde üretken olmak şeklinde ifade etmiştir. Özden (2020) ise yaratıcılığı her düzeyde var olan ve insan yaşamının her evresinde ortaya çıkan bir yeti, gündelik yaşamdan bilimsel çalışmalara kadar uzanan bir sürecin tamamı, tutum ve davranış bütünü olarak tanımlamıştır.

Yukarıdaki tanımlardan yaratıcılık kavramının tek bir tanımı içermediği görülmektedir. Genel anlamda yaratıcılık en geniş ifadesiyle, insanoğlunun zaman içerisinde geliştirdiği bakış açısını kullanarak ve hayal gücünün vermiş olduğu özgürlükle yeni bir dünya algısı oluşturma sürecidir. Tabii ki, yaratıcılık kavramının bu kadar geniş bir anlam yelpazesine sahip oluşu akla “Yaratıcılık niçin önemlidir?” sorusunu getirmektedir.

Yaratıcılık, çıkar çatışmalarını ve tartışmaları yönetmek, başkalarını anlamak ve çatışmayı çözmek için giderek karmaşıklaşmış, değişken ve zorlu bir sosyal ortamda yaşayan tüm insanlar ve özellikle de eğitim sürecinde öğretmenler için oldukça gereklidir. Çünkü yaratıcılık, toplumun ve okulun işleyişini, gelişimini daha iyi kılmanın merkezidir (Fisher, 2004). Bu doğrultuda yaratıcılık olumlu bir hareket ve iyi yönde bir güçtür; zira bireyleri değişime zorlayarak dünyayı daha farklı ve daha ilginç bir açıdan görebilmeyi sağlar (Hegarty, 2018). Nitekim bireylere hangi dağa tırmanacaklarını seçmelerine izin vermenize gerek kalmadan, onlara belirli bir dağa nasıl tırmanılacağına karar verme özgürlüğü verirseniz, insanlar daha özgün ve verimli olacaklardır (Amabile, 1998). Bu bağlamda günümüzdeki okullardan beklenen de yetiştirilen insana bu işlevleri kazandırmak; değişime ayak uydurabilen, teknolojiyi en üst seviyede kullanabilen, sadece var olan bilgiyle yetinmeden yeni bilgiler üreten, ürettiği bilgiyi sorunların çözümünde kullanan, ileriye gören, çok yönlü düşünen, tartışan, sorgulayan, girişimci, yaratıcı bireyler yetiştirmektir (Memduhoğlu, Uçar ve Uçar, 2017). Zaten yaratıcı bireyin özellikleri arasında da geniş hayal gücü ve akıcı, özgün fikir üretebilme yeteneği vardır (Onur ve Zorlu, 2018). Bu bireyler vasıtasıyla okulların yaratıcılık yönünden değişimi ve ilerlemesi beklenirken öğretmenlerin de sınıf içerisindeki rol model olma özellikleri, öğrencilerin yaratıcılıklarını teşvik etmeleri açısından önem arz eder. Yaratıcı öğretmenler yaratıcı öğrenciler yetiştirir. Öğretmenin kendisi yaratıcı değilse, yaratıcılığı öğretmesi de güçtür (Üstündağ, 2014; Tortop, 2018).

Çağımızda bilgi hızla yayılırken öğretmenlerin imajı da bu hıza bağlı olarak değişmektedir. Bu nedenle öğretmen, değişen bilgi karşısında kendini güncellemeli ve yaratıcı düşünceyi aktaracak yeterli donanımına sahip olmalıdır (Balay, 2004). Öğrencilerin toplumda bir yaratıcı bireye dönüşürken, öğretmenlerin onlar için davranış modeli oluşturduğu da unutulmamalıdır. Bu noktada öğretmenin vermiş olduğu bilginin daha ilgi çekici olabilmesi ve gerçek yaşamla bağını kurabilmesi için anlatılacak konuları mizahi yönleriyle ele alacak yaratıcı özelliklere sahip olması beklenir. Yaratıcı öğretmen öğrencileri bir birey olarak kabul ederek hayata hazırlayan bir rehber vasfı taşımalıdır. O, sadece sınıfta değil sınıfın dışında da öğrencilerine zaman ayıran ve kolay iletişim kurma becerisine sahip bulunmalıdır (Sungur, 2001). Ancak bu özellikleri bünyesinde barındıran bir öğretmen, içinde bulunduğu dönemin eğitim anlayışını öğrencilerine aşılayabilir. Yaratıcılığın bireyler, okullar ve öğretmenler için bu derece önemli olması, gözleri yetiştirecek olan öğretmen adaylarına yöneltmektedir. Bu sebeple araştırmanın öğretmen adaylarıyla yapılmasına karar verilmiştir.

Alanyazında yaratıcılık üzerine okul, öğretmen ve öğrenciyi kapsayan güncel çalışmalar incelendiğinde: Hooijdonk, Ritter, Linka & Kroesbergen'in (2022) creativity and change of context: The influence of object-context (in)congruency on cognitive flexibility; Bloockley'in (2021) Creativity and through nature: Foraged, recycled and nature mixed-media art çalışmalarını, Yeşilyurt'un (2020) yaratıcılık ve yaratıcı düşünmeyi tüm boyut ve paydaşlarıyla kapsayıcı bir derlemesini; Ünveren'in (2020) Türkçe öğretiminde hayal gücü ve yaratıcılık eğitimi; İnel Ekici ve Tanır'ın (2020) ortaokul öğrencilerinin bilimsel yaratıcılık düzeylerini etkileyen faktörleri; Gürkan ve Dolapçioğlu'nun (2020) sosyal bilgiler dersinde estetik yaratıcılık öğretim etkinlikleriyle yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesini; Bulut'un (2020) okul öncesi öğretmenlerinin sanat ve yaratıcılık kavramlarına ilişkin algısını; Yılmaz ve Güven'in (2019) yaratıcılık ve hoşgörüyü okul öncesi öğretmen adaylarını; Yavuz Açıl ve Kanlı'nın (2018) psikoloji bölümü öğrencilerinin yaratıcılık kavramına ilişkin metaforik algısını; Polat ve Konaş'ın (2018) sınıf öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerini; Yuvacı ve Dağlıoğlu'nun (2018) okul öncesi eğitim alan çocukların ve buldukları sınıf ortamının yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkisini; Gökalp'ın (2016) çocukta yaratıcılık ve yaratıcı çocuk etkinliklerinin yaratıcılık ve geliştirilmesi dersine olan etkisini; Bakaç ve Özen'in (2016) öğretmen adaylarının öğretim teknolojileri ve materyal tasarım dersine yönelik tutumları, yaratıcılık algıları ve öz-yeterlilik inançları arasındaki ilişkiyi irdelediği çalışmalar ile Jurišević'in (2011) postgraduate students' perception of creativity in the research process; Nečka'nın (2011) perception and creativity; Hennessey & Amabile'nin (2010) creativity adlı çalışmalar karşımıza çıkmaktadır. Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarıyla yapılan çalışmanın da öğretmenlere ve gelecek araştırmacılara hem kaynak bir çalışma olarak hem de veri olarak ışık tutacağına inanılmaktadır.

Amaç ve Önem

Bu araştırma, dördüncü sınıf öğretmen adaylarının yaratıcılık kavramına ilişkin bakış açılarının, öğrencilere uygulayacakları etkinliklere yönelik düşüncelerinin neler olduğunun belirlenmesini ve okullardaki yaratıcılık algısının öğretmen adayı gözüyle tespit edilmesini amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda, öğretmen adaylarının hem staj sırasındaki gözlemlerinden yola çıkarak okulların yaratıcılığa bakış açılarının tespit edilmesinin hem de yaratıcılık ile ilgili görüş ve önerilerinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının ortalama 6-11 yaş aralığındaki son çocukluk dönemine denk gelen öğrencilere hitap edecek olmaları, yaratıcılık kavramını daha da ön plana çıkarmaktadır. Çünkü son çocukluk; sınıf, arkadaş ve oyun içinde bulunarak daha fazla sosyalleştikleri ve yaratıcılıklarını ortaya çıkardıkları bir dönemdir (Yavuzer, 2020; Altınköprü, 2018). Bu dönemi kapsayan eğitim ortamı çocukların kendini özgür hissedeceği bir ortam olmalıdır (Özden, 2020). Bu noktada oldukça önemli olan okul ortamının öğretmen adayları tarafından öğrenci- yaratıcı bağlamında nasıl değerlendirildiği önem arz eder. Özellikle "yaratıcılık ve eğitim" dersi alan öğretmen adaylarının verilen eğitimin ardından gelişen farkındalıkları ile bilgi ve deneyimlerini yansıtmaları sorulara verdikleri yanıtlar üzerinde etkili olacaktır.

Bu amaçlara yönelik olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının hayallerindeki yaratıcı okul ile ilgili görüşleri nelerdir?
2. Öğretmen adaylarının, öğrencilerin yaratıcılıklarını hangi etkinlik ve uygulamalarla ortaya çıkaracakları ile ilgili görüşleri nelerdir?
3. Öğretmen adaylarının, okullarda yaratıcı etkinliklerin uygulanmasının öğrencilere sağlayacağı faydalar ile ilgili görüşleri nelerdir?
4. Staj okullarında öğretmenlerin ders işleme sürecinin ve yapılan uygulamaların öğrenci yaratıcılığı üzerinde etkili olup olmadığı ile ilgili öğretmen adayları görüşleri nelerdir?
5. Öğretmen adaylarının, okullarda yaratıcılığın daha etkili uygulanmasına yönelik önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeline, çalışma grubuna, veri toplama araçlarına, verilerin toplanmasına ve veri analizine değinilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Temel nitel araştırma deseni, çalışılan alanla ilgili daha fazla bilgi elde etmeyi amaçlamakta (Merriam ve Tisdell, 2016) ve insanların yaşamlarını nasıl yorumladığıyla, dünyalarını nasıl inşa ettikleriyle, deneyimlerine ne anlam kattıklarıyla ilgilenmektedir (Merriam, 2018). Bu nedenle araştırmada, öğretmen adaylarının hayal dünyalarındaki yaratıcılığı nasıl eğitime aktarmak istediklerini derinlemesine öğrenmek için bu desen tercih edilmiştir.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim öğretim yılı, bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliğinde öğrenim gören dördüncü sınıf öğretmen adayları oluşturmaktadır. Çalışma grubunun sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarıyla olma sebebi ise 6-11 yaş aralığındaki son çocukluk dönemine denk gelen öğrencilere hitap edecek olmalarıdır. Çünkü son çocukluk; sınıf, arkadaş ve oyun içinde bulunarak daha fazla sosyalleştikleri ve yaratıcılıklarını ortaya çıkardıkları bir dönemdir. Araştırmanın katılımcıları 28'i kız, 17'si erkek olmak üzere toplam 45 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem seçiminde ise katılımcılara, neredeyse nitel araştırma ile eşanlı görülen ve yargısal örnekleme olarak da bilinen (Palys, 2008) amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Gözlem birimlerinin belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ve durumlardan oluşturulduğu (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2018) ölçüt örneklemin temel anlayışı, araştırmacı tarafından oluşturulmuş ya da önceden hazırlanmış bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu nedenle araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken, sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının okullarda staj görmeleri ve yaratıcılık ve eğitim dersini almış olmaları ölçüt olarak belirlenmiştir. Katılımcılardan daha detaylı veri elde etmek için ölçüt örnekleme tercih edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Formun hazırlanma sürecinde alan yazın incelenmiş ve araştırmanın problemi doğrultusunda soru havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan soruların kapsam ve görünüş geçerliğinin sağlanması amacıyla hem Sosyal Bilgiler Eğitimi hem de Temel Eğitim alanından dört uzmanın görüşlerine başvurulmuştur. Uzmanların görüşleri doğrultusunda bazı sorularda değişiklik yapılmış bazı sorular ise araştırmanın amacına uygun olmadığı düşüncesiyle çıkarılmıştır. Sonrasında hazırlanan soruların uygulanabilirliğini tespit etmek amacıyla pilot uygulama yapılmıştır. Yapılan pilot uygulama sonucunda bazı soruların daha net ve anlaşılabilir olması yönünde düzeltmeler yapılarak yine uzman görüşü doğrultusunda forma son şekli verilmiştir. Çünkü çalışmaya başlamadan önce görüşmede kullanılacak soruların ve görüşmecinin pilot çalışmaya tabii tutulması araştırmanın güvenilirliği açısından gereklidir (Cansız Aktaş, 2015). Ayrıca güvenilirliğin artırılmasında, araştırmacının notlarını yüksek kalitede bir ses kayıt cihazıyla kaydetmesi ve bunları yazıya aktarması önemlidir (Creswell, 2016). İlave olarak ses kayıtları dinlenerek de soyut genellemeler yapılabilmektedir (Merriam, 2018). Yapılan çalışmada da ses kayıt cihazının kullanımına yer verilmiştir. Daha sonra araştırmacı tarafından elde edilen verilerin yazıya aktarımı sağlanmıştır. Verilerin yazıya aktarımı sırasında anlaşılmayan bir durumda tekrar öğretmen adayına başvurulmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırma sürecinde Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi etik kurulunun 14.05.2020/ 10063 tarih ve sayılı kararı ile etik kurul onayı alınmıştır. Araştırmanın verileri nitel araştırma çalışmalarında sıkça kullanılan görüşme yoluyla toplanmıştır. Görüşmeden önce öğretmen adaylarına araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir. Öğretmen adaylarının da uygun gördükleri tarih ve saatte görüşme gerçekleştirilmiştir. Her bir görüşme yaklaşık 25 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucu, katılımcılardan alınan nitel veriler, bilgisayar ortamına aktarılarak tümevarım içerik analizi ile çözümlenmiştir. Yayınların, söylemlerin veya kayıtların anlaşılması ve karşılaştırılması için kullanılan içerik analizi (Bilgin, 2006), nitel araştırmalar ve sosyal bilimler alanında sıklıkla kullanıldığı, belirli kurallara dayalı kodlamalarla metnin içeriğinin kategoriler halinde özetlendiği bir tekniktir. Özellikle gözlem ve görüşmelerde elde edilen verilerin analizinde kullanılmakta ve zaman içerisinde meydana gelen değişimler yorumlanmaktadır (Stemler, 2001; Arıkan, 2007; Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2018). Tümevarım içerik analizini kullanan bir araştırmacı öncelikle açık kodlama, kategoriler oluşturma ve son olarak da özetleme yapmaktadır (Elo ve Kyngas, 2008; Thomas, 2006). Yarı yapılandırılmış öğrenci görüşme formlarının analizi sırasında da kodlamalar yapılarak kategoriler oluşturulmuştur. Sonrasında kategorilere son şekli verilerek özetleme gerçekleştirilmiştir. Ayrıca metinlerin düzenlenmesinde Türkçe dil bilgisi kuralları göz önünde bulundurulmuştur.

Görüşmeler sonucu elde edilen verilerde öğrenci alıntıları kısaltılırken anlam kaybının olması durumunda görüşmecilerin söylemleri aynı olarak verilmiştir. Veriler araştırmacı tarafından incelendikten sonra kodlar ve kategoriler meydana getirilmiştir. Verilerin sunumunda öğrencilerin görüşlerinden aynen alıntılar yapılarak faydalanılmıştır. Alıntılarda öğrencilerin gerçek kimlikleri gizli tutulmuş olup, bunun yerine Ö1, Ö2, Ö3 şeklinde kodlamalar kullanılmıştır. Öğrencilere kodların verilmesinde herhangi bir özellik (cinsiyet, yaş vb.) gözetilmemiş, görüşme sırasına göre kodlamalar yapılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen veriler için tablolar hazırlanmıştır. Bu tablolardaki bazı frekans ve yüzde değerler öğrenci sayılarını değil, öğrencinin tek bir soruya verdiği farklı yanıtları da içermektedir. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için ise uzman görüşüne başvurulmuştur. Daha sonra uzman görüşlerinden gelen dönütler de dikkate alınarak yapılan düzenlemeler sonucunda araştırmanın güvenilirliği (Güvenirlilik Formülü= Görüş birliği/Görüş birliği + Görüş ayrılığı) hesaplanmıştır (Miles & Huberman, 1994).Yapılan uzman görüşleri sonrasında 8 kategorinin farklı kategori ile ilişkilendirildiği görülmüştür. Bu fark, güvenilirlik hesaplanırken göz önünde bulundurularak güvenilirlik, $60/60+8=0.88$ olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç araştırmanın güvenilirliği için yeterli olduğunu göstermektedir.

Bulgular

1. Öğretmen Adaylarının Hayallerindeki Yaratıcı Okul İle İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına, hayallerindeki yaratıcı okul ile ilgili görüşleri sorulmuş ve elde edilen nitel bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Öğretmen Adaylarının Hayallerindeki Yaratıcı Okul İle İlgili Görüşleri

Görüşler	Katılımcı Kodu	f	%
Okulun ve sınıfın belli noktalarında öğretmen-öğrenci işbirliği ile oluşturulmuş tematik köşeler yer almalı	1,3,4,6,9,10,11,12,13,16,19,20,24,29,30,33,36	17	11.8
Doğa ile iç içe olmalı	3,5,9,10,11,13,15,16,18,22,28,31,32,33,34,38,44	17	11.8
Okulda ders içeriklerine göre sınıflar oluşturulmalı	6,7,8,13,15,19,20,23,26,30,32,37,39,41,43	15	10.4
Okulda ve bahçede oyun alanları olmalı	5,6,8,9,10,21,24,26,30,31,33,42,41,44	14	9.7
Okullarda her dersin özelliğine yönelik atölyeler bulunmalı	4,5,6,10,12,15,17,20,21,22,26,29,40	13	9
Okullarda organik bahçeler yer almalı	1,4,6,10,11,16,22,25,29,37,38,39,43	13	9
Öğrenci okulu kendini geliştirebildiği, yenileyebildiği, eğlenceli bir yer olarak görmeli	9,11,12,13,14,19,21,23,28,42,45	11	7.6
Okulun kütüphanesi olmalı	1,17,25,35,38,39,41,42,43	9	6.2

Tablo 1 Devam ediyor

Okul, öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olmalı	8,10,13,14,15,19,21,28,30	9	6.2
Okulda tiyatro sahnesi olmalı	1,18,24,26,29,32,34	7	4.8
Okul dışı etkinliklere yer vermeli	5,9,16,18	4	2.7
Okul müdürü, yardımcıları ve öğretmenler sert, otoriter bir tavırda olmamalı	13,15,23	3	2
Öğretmen, öğrenci ve veli etkileşimi en üst seviyede olmalı	19,25,33	3	2
Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre ara dersler olmalı	9,33	2	1.3
Okul öğrenciye değer vermeli	17,27	2	1.3
Diğer	1,6,7,11	4	2.7
Toplam		143	100

Öğretmen adaylarının hayallerindeki yaratıcı okulda ilk sırada, okulun ve sınıfın belli noktalarında öğretmen- öğrenci işbirliği ile oluşturulmuş tematik köşeler yer almıştır. İkinci sırada, okulun doğa ile iç içe olması yer alırken, sonrasında ise okullarda ders içeriklerine göre sınıfların oluşturulması, okul içinde ve bahçesinde oyun alanlarının ve atölyelerin olması, organik bahçesinin ve kütüphanesinin olması gibi hayallerindeki okul anlayışına yer vermişlerdir. Verilen tablonun diğer kısmında da atık malzemelerle okul etrafı şekillendirilmeli, okullar insani özellikleri yansıtan nesiller yetiştirmeli, teneffüs saatleri olmamalı ve ders-teneffüs iç içe koordineli yürümeli, okul isimlerinin öğrencilerin ruh dünyasını yansıtacak şekilde soyut kavramlardan seçilmeli ve beden eğitimi dersinde matematik işlenmeyen bir okul olmalı ifadeleri yer almıştır. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bazı alıntılar şu şekildedir:

“Yaratıcı bir okul olacaksa her kösesinde bizlerin üretmiş olduğu şeyler olmalı. Masalar, sandalye, tahta vs. bunları biz yaparsak okulumuzun her yerinde yaratıcılığın izi olur. Bu yapılan şeyler sıradan şeyler olmamalı. Bunların nasıl olacağına, ne işe yarayacağına biz kendimiz karar vermeliyiz. Sınıftaki masa, sandalye kaldırılabilir cinsten olmalı. Gerekliğinde onları kaldırıp rahatça oyunlar oynanabilmeli. Sınıfın çok boyutlu olması gerek. Sınıf sadece masa ve sandalyelerin kaplı olduğu bir yer olmamalı. Farklı farklı köşeler oluşturulmalı. Mesela müzik köşesinde yaptığımız aletlerle farklı şekillere uyarlanan ders yapabiliriz.” (Ö4)

“Organik bahçemiz olsun. Etrafını çocuklarla beraber çitlerle ya da taşlarla, onların fikirlerini de alarak beraber çeviriyoruz. Bu bahçemize domates, salatalık gibi şeyler ekiyoruz. Bununla çocuklara kendilerinin yaparak yaşayarak öğrenmelerine fırsat verip, sorumluluk almalarını istiyorum. Farklı düşüncelerini ve farklı bağlantılar kurmalarını istiyorum.” (Ö1)

“Yeni yetişecek bütün zihinlere hitap etmeli. Sadece matematik, Türkçe değil. Beden eğitiminde matematik işlenen okullardan kurtarılacak okullar hayal ediyorum. Okulumun ismi de her okul gibi olmamalı. Benim hayalim, benim dünyam, ben yaparım, ben yazarım olmalı.” (Ö11)

2. Öğretmen Adaylarının, Öğrencilerin Yaratıcılıklarını Hangi Etkinlik Ve Uygulamalarla Ortaya Çıkaracakları İle İlgili Görüşleri

Öğretmen adaylarına, öğretmen olduklarında öğrencilerin yaratıcılıklarını hangi etkinlik ve uygulamalarla ortaya çıkarabilecekleri konusunda görüşleri sorulmuş ve elde edilen bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Öğretmen adaylarının çoğu, öğrencilerindeki yaratıcılığı uygulama yapmalarına izin vererek ortaya çıkaracaklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları konuları oyunlaştırmak, resim çizmelerini istemek, öğrenci çabasına değer vermek, dersleri müzik eşliğinde işlemek ve öğrencileri doğaya çıkarmak gibi etkinliklerle de öğrencilerindeki yaratıcı duyguları gün yüzüne çıkaracaklarını dile getirmişlerdir. Ek olarak öğrencilerdeki yaratıcılığı ortaya çıkarmak için, öğrencileri müzeye götürmek, onları cesaretlendirmek, onları yargılamamak, onlara merak duygusu aşılacak gibi faaliyetleri de dile getiren öğretmen adayları vardır. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bazı alıntılar tablo 2’ nin altında verilmiştir.

Tablo 2

Öğretmen Adaylarının, öğrencilerindeki yaratıcılığı hangi etkinlik ve uygulamalarla ortaya çıkaracakları ile ilgili görüşleri

Görüşler	Katılımcı Kodu	f	%
Öğrencinin uygulamasına izin vererek	8,10,11,12,14,15,16,18,19,20 21,24,26,29,39,41,44,45	18	11.5
Konuları oyunlaştırarak	1,3,4,7,11,13,15,17,19,25,27 30,31,32,35,38,40	17	10.8
Resim çizmelerini isteyerek	2,3,5,7,9,10,11,13,16,28,30 32,33,35,36,38	16	10.2
Öğrenci çabasına değer vererek	1,9,10,11,12,13,14,16,17,18 20,21,28,30,42	15	9.6
Dersleri müzik eşliğinde işleyerek	2,3,5,6,10,13,15,17,19,22 25,32,34,38	14	8.9
Öğrencileri doğaya çıkararak	1,3,5,6,7,13,15,16,17,19 20,22,25,30	14	8.9
Öğretim yöntem ve teknikleri kullanarak	1,2,9,13,15,18,20,23,25 37,40,43	12	7.6
Öğrencilere sorular sorarak ve ödev vererek	1,4,7,8,13,17,22,23,24,44	10	6.4
Öğrencileri müzeye götürerek	1,3,5,6,17,22,25,27	8	5.1
Öğrenciyi cesaretlendirerek	9,12,19,20,21,23	6	3.8
Yaratıcılıklarını ortaya çıkaracak tartışma ortamları oluşturarak	4,20,28,31,34	5	3.2
Bilim insanları ve hayatları ile ilgili örnekler vererek	1,8,11,20,23	5	3.2
Öğrenciye birçok alanda videolar izlettirerek	6,8,10,20,24	5	3.2
Öğrenciyi yargılamayarak	9,14,19,20	4	2.5
Öğrencinin hayal etmesini sağlayarak	13,21,28,42	4	2.5
Öğrencinin kendisini tanımasını sağlayarak	20,21	2	1.2
Öğrenciye merak duygusu aşılayarak	28	1	0.6
Toplam		156	100

“Öğrencilerime şarkı dinletebilirim, ancak tek bir şarkı değil birçok şarkı. Onların küçük bedeninde ve aslında bizim küçük sandığımız kafalarında apayrı bir dünya var. Öğrencilerimi kesinlikle tek bir kalıba girmekten uzak tutmaya çalışırdım. Onlardan şarkı yazmalarını, dileyenlerin dinledikleri şarkılarla resim yapmalarını, dileyenlerin şiir yahut hikâye yazmalarını isterdim. Seçim onların. Kâğıdın ve kalemin dışına çıkardım. Olabildiğince farklı yaşantı katacak etkinlikler düzenledim. Gece ile gündüz öğreteceksem, sınıfın tavanına birlikte gündüz yapardım. Belki gündüz kavramı çok farklıdır. Belki bulut demek onlar için gündüz, belki sadece bir güneş yahut bir uçurtma. Gündüz onlar için neyse birlikte yapıp sınıfın tavanına asabilirdik.” (Ö3)

“Öğrencilerime resim yaptırırım. Kendi dünyalarındaki kuşları, güneşi, yağmuru, ağacı çizmelerini isterim. Karışmak yok. Eleştirmek yok. Hayal kurdururum. Bunları yazmalarını isterim. Hikâye yazdırır veya bir hikâye anlatırım devamını onların getirmesini isterim.” (Ö28)

“Ben öğrencimi yargılamadan, yaptığı şeylere bir de onun gözünden bakarak ve öğrencimi her açıdan cesaretlendirerek yaratıcılığını ortaya çıkarırım. Mesela dersimde beyin fırtınası tekniğini sık kullanırım. Çünkü çocuğu kısıtlamadan ve baskı yapmadan düşünce üretmesini, problemlere çözüm yolu bulmasını sağlarım. Yine aynı şekilde istasyon tekniğini uygulayarak resim, müzik, afiş hazırlama, şiir yazma, hikâye oluşturma vb. alanlarda çocukların yaratıcılıklarını ortaya çıkarmaya çalışırım.” (Ö9)

“Ben öğrencilerin gerçek hayatta daha çok karşılaşacakları sorunları ele alarak onların yaratıcılıklarına bakardım. Örneğin bir köy okulundaydım ve o köyün geçimi hayvancılıksa onlara daha fazla ve kaliteli süt elde etmek için neler yapılabilir gibi sorular yönelterek, araştırma yapmalarına ve bununla ilgili çalışmalar yapmalarına olanak sağladım. Bunu yaratıcılık aşamalarını kullanarak yaşama dökerdim...” (Ö33)

3. Öğretmen adaylarının, okullarda yaratıcı etkinliklerin uygulanmasının öğrencilere sağlayacağı faydalar ile ilgili görüşleri

Öğretmen adaylarına, okullarda yaratıcı etkinliklerin öğrencilere sağlayacağı faydalar hakkında soru sorulmuş ve elde edilen veriler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Öğretmen adaylarının, okullarda yaratıcı etkinliklerin uygulanmasının öğrencilere sağlayacağı faydalar ile ilgili görüşleri

Görüşler	Katılımcı Kodu	f	%
Kendilerini değerlendirebilen, yeniliklere açık ve üretebilen nesillerin yetişmesini sağlaması	1,2,3,4,6,9,10,11,13,14,15,17,19,20,21,24,25,27,28,29,30,31,35,37,39,44	26	19.11
Farklı açılardan bakabilen bireylerin yetişmesini sağlaması	1,2,3,4,9,11,15,16,17,18,19,20,21,23,24,26,28,29,30,31,32,35,40,41	24	17.6
Etkili, kolay ve kalıcı öğrenmeyi sağlaması	6,8,11,12,13,14,18,20,21,22,23,26,27,30,33,34,35,36	18	13.2
Kendilerine güvenen ve fikirlerinin arkasında duran bireyler yetişmesini sağlaması	1,2,3,4,5,8,10,12,16,17,19,28,30,37,41,42,43,44	18	13.2
Öğrenciyi keşfetmeye ve araştırmaya sevk etmeyi sağlaması	4,7,10,11,12,15,16,17,19,20,21,23,25,28,31,32,33	17	12.5
Öğrencinin sosyalleşmesini, saygı duymasını ve alçak gönüllü olmasını sağlaması	1,2,3,5,8,16,25,28,30	9	6.6
Öğrencilerin hayal dünyasını genişletmesi	6,7,9,10,12,13,15,26	8	5.8
İletişim, düşünme ve empati becerisini geliştirmesi	1,5,13,25,30,31,33,35	8	5.8
Derse olan ilgiyi arttırması	12,21,22,23,35	5	3.6
Öğrencinin cesaretlenmesini sağlaması	4,6,10	3	2.2
Toplam		136	100

Öğretmen adaylarının gözünden, yaratıcı etkinliklerin uygulanmasının öğrenciye sağlayacağı faydalarda ilk sırayı, kendilerini değerlendirebilen, yeniliklere açık ve üretebilen nesillerin yetişmesi yer almaktadır. Sonraki sıralarda ise, farklı açılardan bakabilen bireylerin yanı sıra kendilerini daha rahat ifade edebilen, kendilerine güvenen ve fikirlerinin sonuna kadar arkasında durabilen bireyler yetişmesini sağlaması, öğrencinin merak duygusunu arttırarak, öğrenciyi keşfetmeye ve araştırmaya sevk etmeyi sağlaması, iletişim becerisini geliştirmesi, öğrencinin saygı duymasını sağlaması ve öğrencilerin empati yeteneğinin gelişmesini sağlaması gelmektedir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bazı alıntılar şu şekildedir:

“...Kısacası kendinin farkına varan öğrenci modeli ortaya çıkıyor. Böylelikle kendini gerçekleştirebiliyor. Yaratıcılık herkesin aklına geleni değil, herkesin aklına gelmeyi düşünerek oluyor. Sınırları zorladığımızda ve hayal gücünü kullandığımızda imkânsız denileni yapan bireyler ortaya çıkıyor. Düşünen insanlara ihtiyacımız olduğu için önemli.” (Ö4)

“Öğrencinin olaylara farklı açılardan bakmasını sağlar. Zaten yaratıcılık bir şeye farklı bakış açısından bakmayla ortaya çıkar.” (Ö26)

“Yaratıcılığın uygulanması, kullanılması çocuğu öğrenmeye güdüleyeceği için yaratıcı bir öğretim yapılması hayati bir önem taşımaktadır. Çocuğun kendine özgüvenini artacaktır. Daha girişken ve kendini iyi ifade edebilen bir karaktere sahip olacaktır. Yeni bilgilere açık, araştıran, sorgulayan, azimli ve istekli bir öğrenci olacaktır. Çünkü öğrenmek onun için yeni bir macera, keşfedilmeyi bekleyen bir hazine gibidir.” (Ö17)

“Biz stajyer öğretmen olduğumuz için bize dikkatleri gerçekten çok fazla. Yaratıcılık dersinin etkisiyle, o ders için yaptığımız materyallerle sınıfa girdiğimizde gerçekten dikkatlerini bana yönlüyorlardı. Bu da tamamen öğrencilerde kalıcılığı sağlıyordu. Staj okulunda paralarımız konusunu işlerken sınıfa manav yaptım. Çocukların çok ilgisini çekti. Sınıfın çoğunluğu çıkıp oynamıştı. Bir sonraki hafta okula gittiğimde gerçekten öğrenmişlerdi. Akıllarında kalıcı hale gelmişti” (Ö36)

“Farklı, özgün ortaya ürünler koyabilme fırsatı sağlar kendine. Tek bir pencereden, dar bir pencereden hayata bakmayı değil, farklı perspektiflerden bakarak ve ince ayrıntıdaki güzellikleri fark ederek yaşamını sürdürür.” (Ö31)

4. Staj Okullarında Öğretmenlerin Ders İşleme Sürecinin ve Yapılan Uygulamaların Öğrenci Yaratıcılığı Üzerinde Etkili Olup Olmadığı İle İlgili Öğretmen Adayları Görüşleri

Öğretmen adaylarına, staj okullarında derslerin işlenişinin ve yapılan uygulamaların öğrenci yaratıcılığı üzerinde etkili olup olmadığı ile ilgili görüşleri sorulmuş ve elde edilen veriler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

Staj Okullarında Öğretmenlerin Ders İşleme Sürecinin ve Yapılan Uygulamaların Öğrenci Yaratıcılığı Üzerinde Etkili Olup Olmadığı İle İlgili Öğretmen Adayları Durumları

Görüşler	Katılımcı Kodu	f	%
Etkili oldu	1,2,3,4,5,6,8,9,12,13,14,18,19,21,22,23 24,27,28,29,30,31,34,38,42,43,45	27	60
Etkili olmadı	7,10,11,15,16,17,25,26,32,33,35,37,39,44	14	31.1
Hem etkili oldu hem de olmadı	20,36,40,41	4	8.8
Toplam		45	100

Tablodan da görüldüğü üzere, öğretmen adaylarının % 60’ı, staj okullarında derslerin işlenişinin ve yapılan uygulamaların öğrenci yaratıcılığı üzerinde etkili olduğunu söylerken, öğretmen adaylarının % 31’i ise etkili olmadığını söylemiştir. Öğretmen adaylarının % 8’i de her ikisini de tercih etmiştir. Staj okullarının yaratıcılık üzerinde etkili olduğunu düşünen öğretmen adayları “Benim staj okulunda tenffüs aralarında fon müzikleri dinletiliyor. Bu fon müzikleri halk müziklerinden oluşuyor. Çocukların daha ilkokuldayken kendi değerlerine aşına olması sağlanıyor. Kendi kültürlerine sahip çıkmalarına ve tanımalarına olanak sağlanıyor” (Ö4), “Çünkü yaratıcılık psikomotor döneminde çocuklarda ortaya çıkmaya başlamaktadır. Bu durumda çocuklar ellerine verilen nesnelere çeşitli şekillere benzetirler ve farklı şekiller ortaya çıkarırlar. Benim gittiğim staj okulunda öğretmen, serbest etkinlik dersinde çocuklardan iğne, iplik ve kumaş istemişti. Çocukların bazıları kumaşın üzerine araba resmi dikmişlerdi. Bunu gören öğretmen: “Neden bunu diktin?” diye sordu. Çocuk ise “Benim büyük bir oyuncak arabam yok, o yüzden en sevdiğim araba bu.” demişti. Öğretmen bir sonraki gün geldiğinde, arkadaşlarının bu çocuğa araba hediye ettiklerini görmüştü. Öğrenci bundan sonraki hayatında o araba şeklini yaptığı için aldığı mutluluğu hiç unutmadan mühendis olup arabalar üretebilir.” (Ö5) gibi düşüncelere yer vermişlerdir.

Staj yaptıkları okullarda derslerin işlenişinin ve yapılan uygulamaların yaratıcılık üzerinde etkili olmadığını düşünen öğretmen adayları “Kimi öğretmenler programların çok ağır olması nedeniyle konuları yetiştirmek için beden eğitimi dersinde matematik dersi işleyerek belki de öğrencinin beden eğitimi dersinde ortaya çıkacak yaratıcılığını engelleyebiliyor. Tüm okullarda olmasa da genel olarak sürekli sunuş yoluyla öğretim yapılırken, öğrencilere söz hakkı fazla düşmüyor ve öğrenciler yaratıcılığını ortaya çıkarmada başarılı olamıyorlar.” (Ö25), “Hayır düşünmüyorum. Gözlemlerim doğrultusunda öğretmenler genelde hep var olan yöntemleri kullanıyorlar ve çocukları kendi beklentileri doğrultusunda yönlendiriyorlar. Bu durum çocukların yaratıcılığını olumsuz etkiliyor.” (Ö39) şeklinde düşüncelerini ifade etmişlerdir. Staj okullarının yaratıcılık üzerinde hem etkili hem de etkili olmadığını düşünen öğretmen adayı (Ö41) ise, “Düşünüyorum, fakat bazı

etkenlerden dolayı tam olarak yarar sağlamadığını da düşünüyorum. Özellikle çevresel faktörler, okulun sahip olduğu imkânlar.” Şeklinde düşüncesini dile getirmiştir.

5. Öğretmen Adaylarının, Okullarda Yaratıcılığın Daha Etkili Uygulanmasına Yönelik Önerileri İle İlgili Görüşler

Öğretmen adaylarına, okullarda yaratıcılığın daha etkili uygulanması için önerilerinin neler olduğu sorulmuş ve elde edilen veriler aşağıda Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5

Öğretmen Adaylarının, Okullarda Yaratıcılığın Daha Etkili Uygulanmasına Yönelik önerileri nelerdir

Görüşler	Katılımcı Kodu	f	%
Okullarda belli bir kalıbın dışında, düşüncelerin rahat ifade edilebileceği bir ortam oluşturulmalı	1,2,4,6,7,8,9,10,15,17,19,21,22,24 26,28,30,31,32,37,38,44	22	17.7
Öğrenci ve öğretmen adayları için yaratıcılık dersleri; Öğretmen ve müdürler içinse yaratıcılık üzerine hizmet içi eğitim ve seminerler verilmeli	3,9, 10,12,13,16, 18, 20,21,23 26,27,28,29, 30, 31,36,40	18	14.5
Okullar ve öğretmenler zamana göre kendilerini yenilemeli	1,2,4,5,14,15,16,17,19,20 22,24,34,41,43	15	12
Okul müdürü, öğretmen, aile ve öğrenci işbirliği içinde olmalı	1,3,17,18,19,20,26,27 28,35	10	8
Okullar, öğrencinin olayları yerinde incelemesine ve yapmasına fırsat vermeli	4,5,8,13,17,18,23,31,37	9	7.2
Okullarda resim, müzik, el işleri gibi sınıflar olmalı ve bunlar öğretmen-öğrenci işbirliği ile oluşturulmalı	3,9,11,15,20,25,29,33,34	9	7.2
Öğrencilerin yaşına uygun oyunlar oynatılmalı	6,19,20,25,29,33,36,44	8	6.4
Okullarda yarışmalar düzenlenmeli ve başarılı öğrenciler ödüllendirilmeli	1,2,4,8,13,17,20,23	8	6.4
Okul bahçeleri elverişli, rahat ve materyal bakımından yeterli olmalı	1,2,11,15,30,39,45	7	5.6
Okuldaki eğitim programları esnek olmalı ve yaratıcılığa teşvik etmeli	1,2,3,6,19,25	6	4.8
Proje ödevleri verilmeli	2,10	2	1.6
Doğa gezileri ve bitki yetiştirme gibi aktiviteler düzenlenmeli	6,19	2	1.6
Öğrencilere önemli simalar rol model olarak gösterilmeli	8,10	2	1.6
Diğer	4,8,11,16	4	3.2
Toplam		124	100

Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu, okullarda yaratıcılığın daha etkili uygulanabilmesi için düşüncelerin rahat ifade edilebileceği bir ortam oluşturulmasını ve okulların ve öğretmenlerin zamana göre kendilerini yenileyebilmesini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları; öğretmen ve müdürlere yaratıcılık üzerine hizmet içi eğitim, seminer verilebilmesi, okul müdürü, öğretmen, aile ve öğrenci işbirliği içinde olabilmesi, okulların, öğrencinin olayları yerinde incelemesine ve yapmasına fırsat verebilmesi, okullara ve üniversitelere, yaratıcılık ile ilgili dersler konulabilmesi, okullarda öğrencilerin ilgi, yetenek ve gelişim özelliklerine göre resim, müzik, el işleri gibi sınıfların olabilmesi, okul bahçelerinin elverişli, rahat ve materyal bakımından yeterli olabilmesi, okuldaki eğitim programlarının esnek olabilmesi ve yaratıcılığa teşvik edebilmesi, proje ödevleri verilmesi gibi önerilerde bulunmuşlardır. Ayrıca tablonun diğer kısmında yer alan öneriler ise; öğretmen alımında öğretmenlerin sertifikalı olmasına dikkat edilmesi, öğretmenlerin geleceğe umut aşılayabilecek kişilerden seçilmesi, kitapların sevdirilmesi, sınıflarda dönen panoların olması, öğrenciye vakit ayrılması gibi yaratıcılığın daha etkili uygulanmasına yönelik önerilerde buldukları görülmüştür. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bazı alıntılar şu şekildedir:

“Sınıf ortamında düşünceleri rahat ifade edebilecek bir ortam oluşturulabilir. Okullara yaratıcılık üzerine dersler konulabilir. Bunun ilköğretimde olması daha etkili olabilir.” (Ö10)

“Çocukların hayal gücünü kısıtlarsak, hayalini keşfedecek olduğu şeyi bu dünyada yaşama geçirmeden önce biz kırmış, yıkılmış olacağız. Onları muhakkak dinleyelim. En küçük fikrini bile cesaretlendirirsek fikrini söylemekten ve uygulamaktan korkmayacaktır. Önce sürü psikolojisinden biz sıyrılmayı öğrenelim, onlar bu psikolojiden sıyrılan idolleri çevresinde fark ederse kendileri de özgün olma arayışına gireceklerdir muhakkak. Dünya'nın her sabah ufuk çizgisiyle uyandığı, her akşam kıvılcığıyla bize göz kırptığı, uyuduğu şu sıra dışı döngüsünde aslında ne kadar sıradan yaşadığımızı fark edip, fark ettirirsek zaten yaratıcılığında tohumlarını etrafımıza saçmış olacağız. Yani ruhumuzda ve fikrimizde diri tuttuğumuz yaratıcılıklar diğerlerine ayna olacak. Bence bundan daha etkili yöntem ne olabilir ki?” (Ö31)

“Okullarda yaratıcılığın faydalı kullanılabilmesi için önce öğretmenlerin bilinçlendirilmesi gerek. Sadece müfredat yetiştirme gayesinde olan hocalardan bir yaratıcılık beklenemez. Önce öğretmenlere önemi anlatılmalı ki, onlar da öğrencilerine uygulayabilsin.” (Ö40)

“Her öğrenci farklı ve bireysel farklılıkları var. Ona göre okulun bir bölümünü öğrencilere ayırmalarını önerirdim. Öncelikle okul bahçesini değiştirmelerini isterdim. Kırık bir potası olan basketbol sahasından ibaret değil de içinde bitkiler, çiçekler, meyveler, hayvanlar olan yer olsun. Öğretmenleri öğrencilere hayatta hata da yapabileceklerini öğretsinler, mükemmeliyetçi yetiştirmesinler.” (Ö11)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yapılan araştırma sonucunda öğretmen adaylarının, yaratıcı okulda belli köşelerinin olması, okulun doğa ile iç içe olması, derslere göre sınıflarının olması, bahçesinde oyun alanları ve atölyesinin olması, organik bahçesinin yanı sıra kütüphanesinin olması, kendini yenileyen eğlenceli bir yer olarak görülmesi, öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olması, idareci ve öğretmenlerinin sert ve otoriter bir tavırda olmaması, öğretmen-öğrenci-veli etkileşiminin en üst seviyede olması gibi özelliklerinin bulunması gerektiğini hayal ettikleri görülmüştür. Fisher (2004, s. 12) bir çalışmada yaratıcılığın; bize sunulduğu şekliyle dünyanın, mümkün olan tek dünya olmadığını, hayal gücümüz aracılığıyla onun diğer olası dünyalar için bir model olarak kullanılabileceğini ve verileni değiştirmek için bir şeyler yapılmasının gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca dünyayı, günümüzün bazı rutin, vasat ve kısır vizyonlarının ötesine taşımak isteyebileceğimizi dile getirmiştir. Öğretmen adaylarının sahip olduğu düşünceler ise bu bağlamda hayalleri ve vizyonları ile yepyeni bir dünya sunmaktadır. Zira öğretmen adayları hayal ettikleri gibi bir okulda çalışmayı ya da çalıştıkları okulu hayal ettikleri gibi yaratıcı bir okula çevirmeyi arzulamış görünmektedir.

Öğretmen adayları öğrencilerindeki yaratıcılığı; konuları oyunlaştırma, öğrencileri doğaya çıkarma ve müzeye götürme, öğrencilerin uygulamasına izin ve çabasına değer verme, resim çizmelerini isteme, öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma, öğrenciyi cesaretlendirme ve tartışma ortamı oluşturma, bilim insanlarının hayatları ile ilgili örnekler verme, öğrenciyi yargılamama ve hayal etmesini ve kendini tanımasını sağlama, merak duygusu aşılama gibi etkinliklerle ortaya çıkaracaklarını söylemişlerdir. Sönmez de (1993, 150) çalışmada öğretmenlerin sınıf ortamında yaratıcılığı, öğrencilere öykü, anı anlatarak ya da oyun sunarak geliştirebileceklerini böylece özgün düşüncenin ortaya çıkacağını dile getirmiştir. Benzer düşüncede olan Adams (2005) çalışmada, yaratıcılığı ortaya çıkarma yöntemi olarak açık uçlu sorular, analogiler ve meteforlar kullanmayı, öğrencilerin fikir üretmeleri için bu şekilde fırsatlar sunmayı önemsemiştir. Amabile (1997, s. 43) çalışmada bilişsel esnekliği ve entelektüel bağımsızlığı geliştirmek için öğrenilen ve uygulanan tekniklerin yaratıcılık becerisini arttırabileceğini dile getirmiştir. Shneiderman ve diğerleri (2006, s.66) çalışmalarında yaratıcılığı teşvik eden, hızlandırıcı ve kolaylaştırıcı yaratıcılık destek araçlarına odaklanarak ilerlemeyi önermişlerdir. Kavram haritalama yazılımı gibi görsel beyin fırtınası araçlarının popüler olduğunu ve kullanıcıların ilgi çekici hatta animasyonlu sunumlar yapmalarını sağlamak için slayt sunum yazılımının ötesine geçen, büyüyen bir görsel sunum araçları ailesinin var olduğunu söylemişlerdir. Kılıç ve Tezel (2012) çalışmalarında öğrencilerin imkân sunulan ortamlarda araç gereç kullanım durumuna göre bilimsel yaratıcılık düzeylerinin daha yüksek olduğunu dile getirmişlerdir. Yaratıcılığı ortaya çıkarmada (Treffinger, Isaksen ve Firestein,1983'ten aktaran Fasko 2001, 319) ise ıraksak fonksiyonlar, karmaşık düşünme ve hissetme süreçleri ve gerçek zorluklarla mücadele etme gibi yaratıcı öğrenme modeli aşamalarının etkili olduğunu ifade etmiştir. Bu

düşüncelerden de yola çıkarak anlıyoruz ki öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini ancak onları uygulamaya dâhil ederek ortaya çıkarabilir ve oyunlarla yaratıcı düşüncelerini pekiştirebiliriz.

Yapılan görüşme sonucunda öğretmen adayları, öğrencilere uygulanan yaratıcı etkinliklerin farklı açılardan bakabilen, kendilerini değerlendirebilen, yeniliklere açık ve üretebilen, çözümler ortaya koyabilen, kendilerine güvenen ve fikirlerinin sonuna kadar arkasında durabilen bireyler ve nesillerin yetişmesi; öğrencinin sosyalleşmesi, hayal dünyasını genişletmesi, iletişim ve düşünce becerisi ile empati yeteneğini geliştirmesi, saygı duyması, cesaretlenmesi ve alçak gönüllü olmasını sağlaması; onları keşfetmeye ve araştırmaya sevk etmesi, derse olan ilgiyi arttırması gibi yararları olduğunu dile getirmişlerdir. Bu sonuçları öğretmen adayları ya staj gördükleri okullardaki etkinlikleri bizzat kendileri uygulayarak ve öğrenciyi gözlemleyerek ya da staj öğretmeninin yaptığı uygulamalardan yola çıkarak söylemiş olabilirler. Onur ve Zorlu (2018) yaptıkları çalışmada da yaratıcı bireylerin, yüksek hayal güçleri ve özgün fikir üretebilme yetenekleri olan, yeniliklere ve değişimlere açık kişiler olduğunu dile getirmişlerdir. Gürkan ve Dolapçioğlu'nun (2020) yaptıkları çalışmada estetik yaratıcılık öğretim etkinlikleriyle öğrencilerin sorun çözme, hayal kurma, fikir üretme ve espri yeteneklerinin geliştiği üzerinde durmuşlardır. May (1994) ise çalışmasında, yaratıcılıkta cesaretin üzerinde durarak kendi özgün fikirlerini ifade etmeyen ya da kendi varlığını dinlemeyenin kendine ihanet edeceğini, bütüne katkı yapmadığı için de topluluğa ihanet etmiş sayılacağını belirtmiştir (s. 12-13). Böylece söz konusu çalışmalarda özgün fikirlerin ve cesaretin önemini vurgulanmıştır.

Araştırma sonucunda öğretmen adayları, staj okullarında ders işlenişinin ve yapılan uygulamaların öğrenci yaratıcılığı üzerinde %60 oranında etkili olduğunu söylerken, öğretmen adaylarının % 31'i ise etkili olmadığını ifade etmiştir. Bu durumun nedeni olarak ise bazı derslerin müfredat yoğunluğundan dolayı beden eğitimi gibi derslerde işlenmesi ve genelde öğretmenler tarafından sunuş yolunun tercih edilmesi gösterilmiştir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarına okullarda yaratıcılığın daha etkili uygulanmasına yönelik önerileri sorulmuştur. Elde edilen veriler sonucunda öğretmen adayları okullara ve üniversitelere yaratıcılık ile ilgili dersler konulması ve eğitim programlarının esnek olması ve yaratıcılığı teşvik etmesi, okul ve öğretmenin zamana göre kendilerini yenileyebilmesi, öğretmen adayları, öğretmen ve müdürlere yaratıcılık üzerine hizmet içi eğitim ve seminer verilmesi gibi önerilerde bulunmuşlardır. Emir, Ateş, Aydın, Bahar, Durmuş, Polat ve Yaman (2004, s. 113) çalışmalarında öğretmenlerin yaratıcı ve yaratıcı düşünen bireyler oldukları ölçüde öğrencilerinin yaratıcılıklarını geliştirebileceklerini, öğretmen adaylarına eğitim sürecinde uygulanan programların yaratıcılığı geliştirecek nitelikte olmasını ve yaratıcılığı geliştirme için gerekli eğitim ortamı düzenleme becerilerinin kazandırılmasını dile getirmişlerdir. Ayrıca Bonk ve Smith (1998); Yeşilyurt (2020, 3904); Adams (2005) da çalışmalarında benzer düşünceleri ifade etmişlerdir. Araştırmada öğretmen adaylarının düşüncelerin rahat ifade edilebileceği bir ortam oluşturulması, öğrenci yaşına uygun oyunlar oynatılması, okulun öğrenciyi sınırlamaması ve bir kalıbın içine sokmaması, yarışmalar düzenlenmesi ve başarılı öğrencilerin ödüllendirilmesi, doğa gezileri ve bitki yetiştirme gibi aktiviteler düzenlenmesi, sınıflar öğretmen ve öğrenci eliyle oluşturulması gibi önerilerinde buldukları da görülmüştür. Bu öneriler Sönmez'in (1993, s.148) yaptığı çalışmayla da paralellik göstermektedir. Nickerson (1999) ise yaptığı çalışmada, yaratıcılığı öğretmek için motivasyon oluşturma, amaç ve niyet belirleme, temel beceriler geliştirme, keşfetmeye teşvik etme ve ödüllendirme, keşif için fırsatlar sağlama, risk almaya teşvik etme, yaratıcı performansını kolaylaştırmak için teknikler ve stratejiler öğretme gibi önerilerde bulunmuştur. Öğretmen adaylarının söylemiş olduğu öneriler, staj gördükleri okullarda yapmış oldukları gözlem sonuçlarından ve lisans eğitimi sırasında gördükleri eksikliklerden kaynaklanıyor olabilir.

Öneriler

Araştırma sonuçları doğrultusunda;

- Araştırma bulgularında, öğretmen adayları okullarda yaratıcılığın daha etkili uygulanmasına yönelik önerilerde bulunurken yaratıcılıkla ilgili derslerin hem okullarda hem de üniversite boyutunda az olduğunu dile getirmişlerdir. Bu nedenle lisans öğretim programlarına yaratıcılığı okul-öğretmen ve öğrenci kapsamında ele alan dersler eklenmesi,

- Araştırma bulgularında, öğretmen adayları, öğrencilerin okullarda uygulama yapabilmeleri için fırsatlar sunulması gerektiğini dile getirmişlerdir. Dolayısıyla öğrencilerdeki yaratıcılık, sahip oldukları öğretmenin ne kadar yaratıcı olduğuyula ve sunduğu imkânlarla doğru orantılıdır. Bu nedenle öğretmen adaylarına, öğrencilerine sunabilecekleri ortamlar hazırlayabilmeleri için gerek akademik gerek ise fiziksel ortamların sunulması,
- Öğretmenlerin öğrencilerdeki yaratıcılık potansiyelini ortaya çıkarmalarında okulların sunduğu imkânlar da önemlidir. Bu sebeple çağın ihtiyaçları doğrultusunda okulların gerek teknolojik açıdan gerekse öğretmene sunulan imkânlar açısından yeterli donanıma sahip olması,
- Bu araştırma sınıf öğretmenliği öğretmen adayları ile gerçekleştirilmiştir. Yapılacak çalışmaların farklı evren ve örneklem gruplarıyla ve farklı desenlerde tasarlanması önerilebilir.

Lisans Bilgileri

e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi'nde yayınlanan eserler Creative Commons Atıf-Gayri Ticari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Copyrights

The works published in e-Kafkas Journal of Educational Research are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial- 4.0 International License.

Etik Beyannamesi

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen kurallara uyulduğunu ve “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirmediğimizi beyan ederiz. Aynı zamanda yazarlar arasında çıkar çatışmasının olmadığını, tüm yazarların çalışmaya katkı sağladığını ve her türlü etik ihlalinde sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu bildiririz.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik kurul adı: Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu

Etik kurul karar tarihi: 25.03.2020

Etik kurul belgesi sayı numarası: 79126184-050.99/E.7905

Kaynakça

- Adams, K. (2005). The sources of innovation and creativity. *National Center on Education and the Economy (NICEE)*.
- Altınköprü, T. (2018). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Amabile, T. M. (1997). Motivating creativity in organizations: On doing what you love and loving what you do. *California Management Review*, 40(1), 39-58.
- Amabile, T. M. (1998). How to kill creativity. *Harvard Business Review*: Sept-Oct.
- Amabile, T. M. (2018). *Creativity in context*. New York, London: Routledge.
- Arıkan, R. (2007). *Araştırma teknikleri ve rapor hazırlama*. Ankara: Asıl Yayın.
- Bakaç, E. & Özen, R. (2016). Öğretmen adaylarının öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı dersine yönelik tutumları, yaratıcılık algıları ve öz-yeterlik inançları arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (1), 41-61.
- Balay, R. (2004). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(2), 61-82.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Bloockley, A. (2021). *Creativity and through nature: Foraged, recycled and nature mixed-media art*. London: Batsford.
- Bonk, C. J. ve Smith, G. S. (1998). Alternative instructional strategies for creative and critical thinking in the accounting curriculum. *Journal of Accounting Education*, 16(2), 261-293.
- Bulut, A. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin sanat ve yaratıcılık kavramlarına ilişkin algıları. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 913-920.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cansız Aktaş, M. (2015). Nitel veri toplama araçları. M. Metin (Ed.). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (2. Baskı) içinde (ss.337-371). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri*. (Çev. Ed. M. Bütün ve S. Beşir Demir), Ankara: Siyasal Yayıncılık.
- Elo, S. ve Kyngas, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of advanced nursing*, 62(1), 107-115.
- Emir, S., Ateş, S., Aydın, F., Bahar, M., Durmuş, S., Polat, M. ve Yaman, H. (2004). Öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeyleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(9), 105-116.
- Fasko, D. (2001). Education and creativity. *Creativity Research Journal*, 3- 4, 317- 327, doi: 10.1207/S15326934CRJ1334_09.
- Fisher, R. (2004). What is creativity?. R. Fisher and M Williams (Ed.), *Unlocking Creativity içinde* (pp. 6-21). New York: David Fulton Publishers.
- Gökalp, M. (2016). Çocukta yaratıcılık ve yaratıcı çocuk etkinliklerinin “yaratıcılık ve geliştirilmesi” dersinde okul öncesi bölümü öğrencilerine olan etkisi (Samsun eğitim fakültesi örneği). *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 25-36.
- Gürkan, B. ve Dolapçioğlu, S. (2020). Sosyal bilgiler dersinde estetik yaratıcılık öğretim etkinlikleriyle yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 45(202), 51-77.
- Hegarty, J. (2018). *Yaratıcılık: Kuralları Boşverin*. (Çev. İ. Büyükdevrim Özçelik), İstanbul: MediaCat.
- Hennessey, B. A., & Amabile, T. M. (2010). Creativity. *Annual Review of Psychology*, 61, 569–598. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.093008.100416>.
- Hooijdonk, M. V., Ritter, S. M., Linka, M. & Kroesbergen, E. (2022). Creativity and change of context: The influence of object-context (in)congruency on cognitive flexibility. *Thinking Skills and Creativity*, 45, 2-12.
- İnel Ekici, D. ve Tanır, H. (2020). Ortaokul öğrencilerinin bilimsel yaratıcılık düzeylerini etkileyen faktörler üzerine nitel bir araştırma. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 35-50.
- Jurišević, M. (2011). Postgraduate students' perception of creativity in the research process. *Center for Educational Policy Studies (C E P S)*, 1(1), 169-190.

- Kılıç, B. ve Tezel, Ö. (2012). İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin bilimsel yaratıcılık düzeylerinin belirlenmesi. *Türk Fen Eğitim Dergisi*, 9(4), 84-101.
- May, R. (1994). *The courage to create*. New York: London
- Memduhoğlu, H.S., Uçar, R. ve Uçar, İ.H. (2017). *Yaratıcı Okul Öğretmen*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Merriam S. B (2018). *Nitel araştırma, desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. Ed. S. Turan), Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Merriam, S. B. ve Tisdell, E. J. (2016). *Qualitative research*. Jossey-Bass.
- Miles, M. B., & Huberman, M. A. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. London: Sage.
- Nęcka, E. (2011). Perception and creativity. *Encyclopedia of Creativity*.216-219.
- Nickerson, R. S. (1999). Enhancing creativity. In R. J. Sternberg (Ed.), *Handbook of creativity içinde* (pp. 392–430). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Onur, D. ve Zorlu, T. (2018). Yaratıcılık kavramı ile ilişkili kuramsal yaklaşımlar. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 1535-1552.
- Özden, Y. (2020). *Öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Palys, T. (2008). Purposive sampling. Palys, T. In L. M. Given (Ed.) , *The Sage Encyclopedia of Qualitative Research Methods içinde* (pp. 697-698). Sage: Los Angeles.
- Polat, M. ve Konaş, H. (2018). Sınıf öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (3), 1702-1721.
- Shneiderman, B., Fischer, G., Czerwinski, M., Resnick, M., Myers, B., Candy, L., Edmonds, E., Eisenberg, M., Giaccardi, M., Hewett, T., Jennings, P., Kules, B., Nakakoji, K., Nunamaker, J., Pausch, R., Selker, T., Sylvan, E. ve Terry, M. (2006). Creativity support tools: Report from a U.S. National Science Foundation Sponsored Workshop. *International Journal Of Human-Computer Interaction*, 20(2), 61–77.
- Sönmez, V. (1993). Yaratıcı okul, öğretmen, öğrenci. *Yaratıcılık ve Eğitim*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Stemler, S. (2001). An overview of content analysis. *Practical Assessment, Research and Evaluation*, 7(17), 1-6.
- Sungur, N. (2001). *Yaratıcı okul düşünen sınıflar*. İstanbul: Evrim Yayıncılık
- Thomas, D. R. (2006). A general inductive approach for analyzing qualitative evaluation data. *American Journal of Evaluation*, 27(2), 237–246.
- Timuçin, A. (2004). *Felsefe sözlüğü*. İstanbul: Bulut Yayınları.
- Tortop, H. S. (2018). *Bilimsel Yaratıcılık (Kuramları, eğitimi, değerlendirmesi, teknikler ve etkinlikler)*. İstanbul: Ezgi Matbaacılık.
- Ünveren, D. (2020). Türkçe öğretiminde hayal gücü ve yaratıcılık eğitimi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi (OPUS)*, 15(21), 378-404.
- Üstündağ, T. (2014). *Yaratıcılığa Yolculuk*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yavuz Açıl, F. ve Kanlı, E. (2018). Psikoloji bölümü öğrencilerinin yaratıcılık kavramına ilişkin metaforik algıları. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 8(1), 2-11.
- Yavuzer, H. (2020). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yeşilyurt, E. (2020). Yaratıcılık ve yaratıcı düşünme: Tüm boyut ve paydaşlarıyla kapsayıcı bir derleme çalışması. *Uluslararası Toplum Araştırmaları dergisi (OPUS)*, 25, 3874-3915. doi: 10.26466/opus.662721.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, E. (2008). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, H. ve Güven, Y. (2019). Yaratıcılık ve hoşgörü: Okul öncesi öğretmen adayları üzerine bir araştırma. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 258-277.
- Yuvacı, Z. ve Dağlıoğlu, H. E. (2018). Okul öncesi eğitim alan çocukların ve buldukları sınıf ortamının yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkisinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 234-256.

Extended Summary

Introduction

This research aimed to get the opinions of pre-service teachers on creativity and to determine the perception of creativity in schools from the perspective of pre-service teachers. In line with this purpose, it is thought that the determination of the perspectives of schools towards creativity and the views and suggestions of prospective teachers on the concept will contribute to the field.

Method

In the research, the basic qualitative research design, one of the qualitative research methods, is preferred. The basic qualitative study design aims to obtain further information on the field studied (Merriam & Tisdell, 2016, p.3), and is concerned with how individuals interpret their lives, how they construct their world, their experiences and the meanings they attribute to them. The study group consists of senior prospective teachers studying in the department of Classroom Teaching at the Faculty of Education during the 2018-2019 academic year. The participants of the present study consist of 45 students (28 female and 17 male). The purposive criterion sampling method, which is also known as judgment sampling and regarded as being almost synonymous with the qualitative study method (Palys, 2008, p. 697), was used in the sample selection process.

In order to examine the views of prospective teachers on creativity in detail, semi-structured interview form was developed by the researcher and used as a data collection tool. In the preparation of the interview questions, a pilot application was performed based on expert opinion. As a result of the pilot study conducted, it was observed that the students provided mostly similar answers to two of the questions in the form. For this reason, expert opinion was referred to once again and a 5-item semi-structured interview form was created. The qualitative data obtained as a result of the semi-structured interviews were transferred into a digital environment and examined through induction content analysis.

Findings

In case of any loss in meaning in the data obtained as a result of the interviews, the statements of the interviewees were given separately. After the data were examined by the researcher, categories and codes were produced. The views of the students were directly quoted in the presentation of the data.

The most common view of the participants on the benefits of the application of creative activities towards the students is the training of individuals with wide perspectives. This is followed by training individuals who are self-aware, able to evaluate oneself and produce solutions, who are able to express themselves more comfortably, have self-confidence and fully stand by their ideas as well as reinforcing students' sense of curiosity, encouraging them to explore and research, developing their communication skills, instilling a sense of respect in them and improving their ability for empathy.

The most common element in the ideal creative school contemplated by the prospective teachers is the presence of designated corners in the classroom created together with students. The second most common element is the integration of nature into the classroom, followed by the presence of classrooms categorized based on the subjects, the presence of playgrounds and workshops in the school and schoolyard, and the presence of organic gardens and libraries. Apart from these, the participants also contemplated that in an ideal creative school, the surroundings of the school are shaped using waste materials, students are trained as individuals, there are no recess periods, class hours and recess periods are carried out in coordination, the name of the school is different and physical education classes are not replaced in favor of mathematics classes.

As a result of the interviews conducted, the prospective teachers stated that the creative activities applied to students had benefits such as training individuals who fully stand by their ideas, have wide perspectives and self-confidence, who are able to evaluate oneself and produce solutions as well as encouraging them to explore and research, training generations who are productive and open to innovation, enabling students to be socialized, widening their imagination, increasing their interest towards classes, improving their communication, thinking and empathy skills, instilling a sense of

respect in them, motivating them and enabling them to become humble. These results may have originated from the observations made by the prospective teachers during the activities they carried out as part of their job training, or those carried out by internship teachers.

Discussion, Conclusion and Recommendations

As a result of the present study, the prospective teachers stated that applications related to creativity carried out in internship schools were 60% effective on students. In this direction, the prospective teachers were asked about their suggestions for a more effective implementation of creativity in schools. Based on the data obtained, the participants made suggestions such as introducing courses on creativity in universities, designing flexible curricula that encourage creativity, enabling schools and teachers to renew themselves on a contemporary basis, and providing teachers and principals with in-service training programs and seminars on creativity. In the study conducted by Emir, Ateş, Aydın, Bahar, Durmuş, Polat & Yaman (2004, p. 113), it was reported that teachers can improve the creativity of their students as much as they themselves are creative thinkers, that it is necessary to design the programs applied to prospective teachers during their job training in a way that develops creativity, and that it is necessary to enable prospective teachers to gain the skills of organizing the educational environment necessary for the development of creativity. In the study, it was also observed that the prospective teachers made suggestions such as creating an environment where ideas can be expressed freely, introducing games that are suitable for the students' age, establishing a school environment that does not limit or standardize students, organizing competitions and rewarding successful students, carrying out activities such as nature trips and plant cultivation, and teachers designing classrooms together with students.

In line with the results of the research; the addition of courses that address creativity within the scope of the school-teacher and student for each department is directly proportional to how creative the teacher they have and the opportunities they offer. The creativity of the teacher depends on the environment and opportunities offered to him when he is a teacher candidate. Therefore, it may be recommended that teacher candidates be offered the necessary opportunities by both faculty members and the university to reveal and apply their creative thoughts, and that similar research be carried out with different universe and sample groups and with different model use.